T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

35. KAZI SONUÇLARI TOPLANTISI 2. CİLT

27 - 31 MAYIS 2013
MUĞLA

2012 TATARLI HÖYÜK KAZILARI

K. Serdar GİRGİNER-Özlem OYMAN-GİRGİNER
Hayriye AKIL-Mehmet CEVHER-İlkay AKLAN

AYRI BASIM

2012 TATARLI HÖYÜK KAZILARI

K. Serdar GİRGİNER*
Özlem OYMAN-GİRGİNER
Hayriye AKIL
Mehmet CEVHER
İlkay AKLAN

Giriş

6. sezonu tamamlanan Tatarlı Höyük kazısında 2012 yılı çalışmaları, 02 Temmuz – 11 Eylül 2012 tarihlerinde gerçekleştirilmiş ve yaklaşık 70 gün sürmüştür[1].

Tatarlı Höyük, Adana ovalarının en büyüğü olan Ceyhan Ovası'nın en doğusundadır. Amanoslar'ın hem kuzey hem de batısındaki çıkış noktaları üzerindeki

* Yrd.Doç.Dr. K. Serdar GİRGİNER, Çukurova Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, 01330 Balcalı Kampusu-Sarıçam-Adana/TÜRKİYE. sergir@cukurova.edu.tr, kserdar.girginer@gmail.com

Arş.Gör. Özlem OYMAN-GİRGİNER, Çukurova Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, 01330 Balcalı Kampusu-Sarıçam-Adana/TÜRKİYE. ogirginer@cukurova.edu.tr

Öğr.Gör. Hayriye AKIL, Çukurova Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, 01330 Balcalı Kampusu- Sarıçam-Adana/TÜRKİYE. hakil@cukurova.edu.tr

Arş.Gör. Mehmet CEVHER, Çukurova Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, 01330 Balcalı Kampusu- Sarıçam-Adana/TÜRKİYE. giatrus@hotmail.com

Arş.Gör. İlkay AKLAN, Çukurova Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı, 01330 Balcalı Kampusu- Sarıçam-Adana/Türkiye. ilkayaklan@windowslive.com

[1] Verimli bir şekilde çalışmamıza olanak sağlayan Bakanlığımız, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ve DÖSİMM ile Çukurova Üniversitesi ve Ceyhan Belediyesi'ne teşekkür etmek istiyoruz.

2012 yılı kazıları Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün çalışmalarımıza aktardığı bütçeleri dışında, Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi'nin 2012K120540-4 No.lu *Çukurova Üniversitesi Adına Yapılan Ceyhan-Tatarlı Höyük Kazısı 2012 Çalışmaları* konulu altyapı projesi ve FEF2012KAP2 No.lu *2012 Yılı Tatarlı Höyük İnterdisipliner Çalışmaları* konulu katılımlı proje ve bunun dışında ÇÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanlığı'nın maddî destekleri ile sürdürülmüştür. Bu nedenle Eski Rektörümüz Prof.Dr. Alper Akınoğlu, Eski Rektör Danışmanımız Prof.Dr. Vedat Peştemalci, Fen-Edebiyat Fakültesi Eski Dekanımız Prof.Dr. Sadullah Sakallıoğlu, Rektörümüz Prof.Dr. Mustafa Kibar ile Rektör Yardımcımız Prof.Dr. Seyhan Tükel ve Ceyhan Belediyesi Başkanı Hüseyin Sözlü ve Mustafabeyli Belediyesi Başkanı Zafer Topaloğlu'na teşekkür ederiz. Kazı ekibinde Y.Doç.Dr. F.Fatih Gülşen, Y.Doç.Dr. Rukiye Akdoğan, Ankara Üniversitesi, DTCF'den Y.Doç.Dr. Sedat Erkut, Gazi Üniversitesi'nden Doç.Dr. Okşan Başoğlu ve Arş.Gör. Simge Gökkoyun (Antropoloji-Arkeozooloji), Arkeolog Melis Çobanoğlu, Arkeolog M.Cem Fırat, Doç.Dr. Halil Çakan (Arkeobotanik), Biyolog Salih Kavak ve Hititolog Cumhur Genç'in dışında, öğrencilerimizden Ebru İncaman, Seda Kara, Özlem Evrensel, Melike Uğuruyar, Gamze Çiçek, Cennet Deveci, Selin Tecirli, Cansu Özdemir, M.Furkan Tufan, Ahmet Yalçındağ, Yusuf Tuna, Arda İ.Namaz, Ganime Türköz, Açelya Mavruk, Oya Özbilen, Pınar Aktaş, Mustafa Toklu, Bossus Acar, Ali Keyifli, Merve Köksal, Merve Karaeraslan, Ceylan Sümer, Özge Kahya (DTCF Antropoloji), Kadim U. Kurucu (Mersin Üniversitesi) ve Furkan Polat (DTCF Antropoloji) yer almıştır. Tüm ekibimize özverili çalışmalarından dolayı teşekkür ediyoruz.

2012 yılı çalışmalarının Bakanlık temsilciliği görevini Osmaniye Müzesi'nden Arkeolog Ahmet Türkmenoğlu üstlenmiştir. Kendisine uyumlu çalışmalarından dolayı ne kadar teşekkür etsek az gelecektir.

geniş bir çanakta ilk karşılaşılan en büyük boyutlu yerleşimdir (Resim:1). Dolayısıyla höyüğün stratejik konumu son derece önem arz etmektedir.

A Yapısı Çalışmaları

A Yapısı, Tatarlı Höyük Sitadeli'nin güneydoğusunda yer alır ve çalışmalarına 2007 kazı sezonunda başlanmıştır[2] (Resim:2a). İyi korunmuş duvarları ve görkemli inşası ile Tatarlı Höyük suruyla birlikte Sitadel'de dikkat çeken yapıların başında gelmektedir.

Yapı M.Ö. II. binyılın sonlarında terk edilmiş, Demir Çağında yapının çevresindeki alanlarda yerleşim izlerine rastlanmıştır. Ancak Hellenistik dönemlerde Demir Çağı mimarîsinin ciddî bir şekilde tahrip edildiği görülmüştür. Bunun dışında yapının çok yoğun bir şekilde Demir Çağı ve Hellenistik çöp çukurları için kullanıldığı görülmektedir ki, bu durum A yapısı çalışmalarında birtakım zorluklar oluşturmaktadır.

A Yapısı'nda esas olarak iki ayrı yapım aşaması ve bu aşamalara ait birkaç alt evre tespit edilebilmiştir.

Yapı kompleksinin M.Ö. II. binyıl özelliklerini belirtmeden önce Hellenistik Dönemde yapının etrafındaki yapılaşmalardan bahsetmek gerekecektir. A Yapısının kuzeyinde (Resim:2c), uzun kenarı boyunca, batısında ve yine yapının M.Ö. II. binyıldaki geç evre girişinin doğusunda, yapıya dayandırılmış Hellenistik Döneme ait mekânlar açığa çıkarılmıştır. Genelde özensiz duvar işçiliğine sahip mekânlarda kullanılan malzemenin bir kısmı yapıdan karşılanmıştır. Birçoğu tek odalı olan mekânların duvar kalınlıkları 50 ila 70 cm. arasında değişmektedir. Çift sıra orta boy bazalt taşlarla oluşturulmuş olan duvarlarda, birleştirici unsur olarak çamur harç kullanılmıştır.

Mekân içlerinde ele geçirilen malzemeler; yapıların işlik veya atölye olarak kullanıldığını gösteren çok sayıda p.t. ağırlık ve ağırşaklar, delici ve kesici âletler ve yine aynı alanlardan çıkarılan demirden mızrak ve keskilerden oluşmaktadır (Resim:2b).

Genelde odanın bir köşesinde duvar dibine yerleştirilmiş ocağı ile tespit edilen mekânlara 2012 kazı sezonunda bir yenisi daha eklenmiştir. Diğerlerinden farklı olarak söz konusu mekânda ocak, A Yapısı'na dayandırılan asıl odanın bitişiğindeki küçük bir odada tespit edilmiştir (Resim:3a).

A Yapısı'nın kullanıldığı M.Ö. II. binyılda ise; Geç Evresi olan II. Evresi'nde kalınlıkları 1.40-1.50 m. olan duvarlarda kiklopik bazalt taşlar kullanılmıştır. Dış yüzeyleri düzgünce işlenmiş taşların iç yüzlerine aynı özen gösterilmemiştir. Yapının doğuda yer alan girişinde bazalt taşların yanı sıra, beyaz kireç taşları aralıklı olarak yerleştirilmiş, böylece girişe bir görsellik katılması amaçlanmıştır (Resim:3b).

Yapıda erken evreye ait korunan duvar yükseltilerinin temel olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

20 mekânı saptanmış olan geç evre yapısının girişi simetrik olup yapı batıya doğru asimetrik bir anlayışla inşa edilmiştir (Resim:3c). Girişin her iki tarafında dışarı çıkıntı yapan bir mekân ve bunların arkasında küçük mekânlar yer almaktadır. Söz konusu bu küçük mekânların içlerinin Hellenistik Dönemde çöp çukuru olarak kullanıldığı görülmüştür.

---

[2] Tatarlı Höyük ile ilgili yayınlar için bkz: Girginer,K.S.-Girginer,Ö.O. et.al. 2010: 453vd.; Girginer,K.S.-Girginer,Ö.O. et.al. 2011a: 128vd.; Girginer,K.S.-Girginer,Ö.O. et.al. 2011b: 65vd.; Ünal,A.-Girginer,K.S.2010: 275vd.; Girginer,K.S.2012: 110vd. Ayrıca bölge için bkz: Ünal,A.-Girginer,K.S.2007.

Sonuçta Geç Evrede bu alandaki yapı kompleksinin planında küçülmeye gidilmiş ve bazı mekânların üstleri kapatılarak odalar işlevsiz bırakılmıştır. Yaklaşık 20x19 m. ölçülerinde olan bu geç evre yapısı GTÇ'na tarihlenmektedir.

A Yapısı'nın I. ya da Erken Evresi'nde ise, şu ana kadar 22 mekân tespit edilebilmiştir (Resim:4a).

Yapılan çalışmalarda erken evrede yapının daha çok depo niteliği taşıdığı, mekânlarda ele geçirilen büyük depolama küplerinden anlaşılmaktadır. Geçen yıllarda ele geçirilen *pithos*larda olduğu gibi bunların ağız kenarlarının hemen iç kısımlarında kabartma olarak yapılmış birtakım işaretler bulunmaktadır (Resim:4b). 6 No.lu mekânda büyük küp parçaları ile birlikte arkeobotanik sonuçlarına göre yoğun miktarda ve çeşitli tiplerde üzüm çekirdekleri tespit edilmiştir. Üzüm dolayısıyla şarap üretiminin olabilirliği Tatarlı Höyük M.Ö. II. binyıl yerleşmelerinin kutsallıkla ilgili işlevleri için de önemli bir konudur[3].

10 No.lu mekânın kuzey duvarında bir kapı aralığının, geç evrede küçük taşlarla örülerek kapatıldığı tespit edilmiştir. Buna göre 10 No.lu mekândan kuzeyindeki küçük mekânlara bir geçiş verilmiştir. Erken evrenin duvar kalınlıkları 1.60-1.70 m. olarak değişmektedir ve geç evrenin aksine bu evrede duvarlar, orta boy bazalt taşlardan ve bu taşların aralarına küçük taşlar ile destek verilmek suretiyle örülmüştür. Çamur harcın birleştirici unsur olarak kullanıldığı duvarlarda, taş işçiliği çok özenli değildir (Resim:4c).

Yapının erken evresi yaklaşık olarak 35x25 m. boyutlarındadır. 2013 yılında yapının kuzeyindeki çalışmaların dışında, doğusunun da açılmasıyla A Yapısı planının tam olarak ortaya konulması amaçlanmaktadır.

2012 yılı A Yapısı çalışmalarında OTÇ'ye ait ele geçirilen buluntuların içinde, işlenmiş kemik âletler, bronzdan çok sayıda iğne ve deliciler yanında, p.t. kadın figürinlerine ait parçalar ele geçirilmiştir (Resim:5a-b). Bunların dışında biri A Yapısı'nın 8 No.lu mekânı içinde, diğeri de yapının hemen batısında olmak üzere Hellenistik Çağ çöp çukurlarının hazırlanışı sırasında karışarak yukarı kodlara kadar gelmiş olan 2 adet Geç Kalkolitik Çağ'a ait damga mühür bulunmuştur[4] (Resim:5c).

2012 yılındaki bir diğer çalışma Tatarlı Höyük'ün batısındaki sur sisteminde yapılmıştır (Resim:6). İlk olarak 2009 yılı çalışmalarında Sitadel'in batısında tespit edilen M.Ö. II. binyıla ait sur sistemi ile ilgili önemli veriler elde edilmiştir.

Sur duvarının iç ve dış hattını oluşturan taş sırası büyük boyutlu kimi zaman da kiklopik niteliğindeki bazalt taşlardan oluşmaktadır. Taş duvarın cephe örgüsü şu an için 3 sıradır. Kuzeydoğu-güneybatı hattında 25 m.lik bir hat çizen ve 2 m. kalınlığında olan duvar, söz konusu bu hat boyunca iki kez doğuya doğru çekilmek suretiyle testere dişi özelliği kazandırılmıştır. Tatarlı Höyük sur duvarının bugüne kadar açığa çıkarılmış olan bölümündeki ilk kırılma kuzeyde yer almaktadır (Resim:7a). Bu noktadan sonra sur duvarı güneybatıya doğru uzanmaya devam ederken, 2. kırılma noktası ilk kırılma noktasının 8.80 m. güneyinde yer almış ve duvar bu noktada doğuya doğru 2 m. çekilmiştir.

Tatarlı Höyük'ün testere dişi şeklindeki sur duvarı güneye doğru 25 m. yöneldikten sonra duvar doğuya doğru dönmektedir. Bu dönüş ile beraber sur duvarının

---

[3] Tatarlı Höyük arkeobotanik araştırmaları ile ilgili bkz: Aslan,F.-Çakan,H. et. al. 2012: 133-134.

[4] Tatarlı Höyük kazılarında 2007-2012 yıllarında ele geçirilen zengin silindir ve damga mühür koleksiyonu, K.Serdar Girginer ve Dominique Collon tarafından, "Stamp Seals and Cylinder Seals from Tatarlı Höyük" başlığıyla yayına hazırlanmaktadır.

farklı bir form etrafında şekillendiği anlaşılmaktadır. Bu form şimdilik kazemat sistemini düşündürmektedir.

Tatarlı Höyük'ün sur sisteminin hücrelerini oluşturan bu duvarlardan iç ve dış duvarın kalınlığı 1.20 m., eni ise 1.30 m. olarak ölçülmüştür. Doğu ve batı hücre sandık duvar geleneğine uygun olarak inşa edildikten sonra, bunların içi toprak ile doldurulmuştur. Ortadaki hücrenin içinde yapılan çalışmalarda, batı duvar dibinde büyük bir bölümü tahribata uğramış bir taban döşemesi tespit edilmiştir. Bunun dışında bu sistemin güneydoğusunda ise Demir Çağı eklentileri görülmektedir. M.Ö. II. binyıla tarihlenen Sitadel sur sisteminin doğusunda ise Demir Çağında yapılmış bir eklenti tespit edilmiştir (Resim:7b). Bu alanın önündeki çalışmalarda toplu olarak M.Ö.13.yy.a ait ve 2. kullanımı esnasında mühür yüzeyi silinmeye çalışılmış bir Hitit düğme mührü, üzeri çizi bezemeli kemik delici, p.t. iki ağırşak ile kurşun bir ağırşak ve frit ile fayanstan yapılmış boncuklar ele geçirilmiştir (Resim:7c).

Sur sisteminin güneyindeki yamaçta BB 173 açmasında ise, OTÇ tabakasında çalışılmış ve bu alandan bir silindir mühür ile bronzdan bir hançer ve yine bronzdan iğneler ele geçirilmiştir (Resim:8).

2012 yılında Sitadel'deki bir diğer önemli sonucu höyüğün kuzeydoğusunda M.Ö. II. binyıla ait girişlerinden birisinin tespit edilmesi oluşturmaktadır. Bu alandaki giriş, topoğrafik olarak Sitadel'in en uygun yerine konumlandırılmıştır, zira höyüğün kuzeyi ve batısında eğim çok fazladır ve bu durum Yukarı Şehir için doğal bir koruma oluşturmaktadır (Resim:9).

Rampalı girişi oluşturan taş döşemede ölçüleri 20 ila 40 cm. arasında değişen, orta büyüklükte bazalt poligonal taşlar ve birleştirici unsur olarak çamur harç kullanılmıştır. Ortaya çıkarılan döşeme yaklaşık olarak 5,5 m. genişliğindedir ve her iki taraftan döşemeyi sınırlandıran duvarlar ile döşemenin desteklendiği görülmektedir. Döşemeyi sınırlandıran duvarlardan kuzeydeki net biçimde ortaya çıkarılmıştır. Söz konusu bordür niteliği taşıyan duvarın uzunluğu 6.20 m, genişliği ise 1 m.dir. Korunan yüksekliği 20 cm. olan duvar, çift sıra bazalt taşlar kullanılarak örülmüştür. Döşemeyi sınırlayan güney bordürün ise şu ana kadar yapılan çalışmalarda sınırlı bir kısmı ortaya çıkarılabilmiştir.

Ortaya çıkarılan rampalı giriş ve kuzeyde onu sınırlayan duvar, girişe paralel yapılmış yaklaşık 7,5 m. uzunluğundaki duvar ile kesişmektedir. Söz konusu duvar ve duvarın iç tarafında, duvara bitişik inşa edilmiş 3x3 m. boyutlarındaki mekân, olasılıkla savunma sisteminin bir parçasıdır. Höyüğün güneybatısındaki savunma sisteminden farklılık gösteren bu oluşum, kapı güvenliğini sağlamada önemli bir rol oynamış olmalıdır.

Bu taş döşemeli ve rampalı giriş, Aşağı Şehir ile Sitadel'in bağlantısını sağlayan önemli bir kapıdır. Ayrıca 7 pınarlı kent olan Tatarlı Höyük'ün 3 No.lu Çınaraltıpınarı II su kaynağına inen güzergâhı üzerinde yer almaktadır (Resim:10a).

Bu alandaki çalışmalarda, eğimden dolayı *in situ* ele geçirilemeyen Geç Demir Çağına ait bir Astarte figürünün parçası bulunmuştur (Resim:10b).

Sitadel'in orta kesimlerinde 2011 yılında başladığımız AV-182 açmasında da çalışmalarımız sürdürülmüştür. Bu alanda çok yoğun bir şekilde Hellenistik Dönem çöp çukurlarıyla karşılaşılmış, bu çukurların Demir Çağı tabakasını tahrip ettiği tespit edilmiştir (Resim:10c). Sayıları 15'i bulan bu çukurlardan Hellenistik Döneme tarihlenen gözyaşı şişeleri, şişeler, ağırlıklar ve kandillere ait parçalar ele geçirilmiştir.

Tatarlı Höyük Seramik Çalışmaları

Tatarlı Höyük'te bugüne kadar yapılan çalışmalarda ele geçirilen seramik malzeme bize höyükte Kalkolitik Çağdan Hellenistik Dönem sonuna kadar kesintisiz bir yerleşimin olduğunu ortaya koymuştur. Tatarlı Höyük'ün 2007-2012 yıllarında yapılan kazılarda ele geçirilen Hellenistik Dönem seramikleri Çukurova Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü Öğr. Gör. Hayriye Akıl tarafından doktora çalışması olarak hazırlanmaktadır. Höyüğün erken dönem, özellikle M.Ö. II. binyıl seramikleriyse yine aynı bölümün Arş.Gör. Özlem Oyman-Girginer tarafından değerlendirilmektedir. Demir Çağı seramikleri ise Melis Çobanoğlu-Aklan tarafından çalışılmaktadır.

Hellenistik Dönem, Tatarlı Höyük Sitadeli'nde en üst kültür tabakasıyla temsil edilmektedir[1]. 2012 yılında Sitadel'de yapılan çalışmalarda, daha önceki yıllarda açığa çıkarılan İçe Dönük Ağızlı Kâse ve Balık Tabakları ile Doğu Sigillata A grubu içinde, K.M. Kenyon sınıflandırmasına göre Form 1[2] olarak adlandırılan sığ tabaklar bu yıl da ele geçirilen seramikler arasında yoğun grubu oluşturmaktadır. Bu formların yanı sıra yine Tatarlı Höyük'ün Hellenistik Dönem kap repertuvarını yansıtan yalın astarlı kapların yanında, Megara kâse parçaları ile Batı Yamacı stilinde bezemeli kap parçaları bulunan örnekler arasında yer almaktadır (Resim:11). Bu döneme ait tabakların bazıları üzerinde *graffito* örnekleri dikkat çekmektedir. Bu örnekler genellikle tek harf ve imza monogramlarından oluşmaktadır.

Sitadel'de özellikle Hellenistik Dönem mimarîsinin ve çöp çukurlarının tahribinden dolayı mimarî özelliklerini henüz bir bütün olarak ortaya koyamadığımız Demir Çağına ait seramik buluntular arasında, devetüyü, krem ve az sayıda kırmızı astarlı kap parçaları ele geçirilmiştir. Bunlar arasında üzerinde genellikle siyah ya da kızıl-kahve renkte boya ile yapılan ince ve kalın yatay bantlar, konsantrik daireler, yatay ve dikey dalga bezemeli kaplar yoğun grubu oluşturmaktadır.

GTÇ seramikleri 2012 çalışmalarında höyüğün batısındaki sur açmalarından ele geçirilmiştir. Ele geçen formların büyük çoğunluğu tabak ve içe dönük ağızlı çanak formlarından oluşur. Hitit merkezlerinin pek çoğunda karşımıza çıkan '*drab ware*' mal grubu yine çoğunluktadır ve tabak formlarının bazılarının üzerlerinde Hitit tabakalarına sahip yerleşimlerde rastladığımız çömlekçi işaretlerini görmek mümkündür. Bunlar dışında '*spindle bottle*' ve matara formlarına ait parçalar da tanımlanmıştır (Resim:12a). Benzerleri Hitit İmparatorluk Çağına tarihlenen merkezlerden bildiğimiz tek kulplu bir adak kabı da bu senenin buluntuları arasındadır (Resim:12b)[3].

2012 yılı kazılarında OTÇ dönemine ait seramikler, A Yapısı, basamaklı açma ve höyüğün batısındaki BA 173 ve BB 173 alanlarındaki çalışmalarda bulunmuştur. Bu döneme ait formlar çoğunlukla basit içe dönük ağız kenarlı çanak, fincan, yonca ağızlı testi, ağzı dışa çekilmiş çizi bezemeli ya da yalın çömlek ve pişirme kaplarından oluşmaktadır (Resim:13a). Bu formlar içinde Suriye-Kilikyalı olarak tanımlanan mal grubu belirgindir. Benzerlerini Gözlükule, Yümüktepe, Kinet Höyük, Sirkeli Höyük ve

---

[1] Hellenistik dönem bu hâliyle ve yerleşim modeli bakımından Çukurova höyüklerindeki aynı dönem tabakaları ile benzerlikler göstermektedir: Bkz. Goldman,H.1950: 152vd.; Ahrens,A.-Kozal,E.2008: 94-99; Kreutz,N.2009: 140-154; Batman,A.2007: 1 vd.

[2] Kenyon,K.M.1957: 309-313, fig.73.

[3] GTÇ'ye tarihlenen malzeme grubunun karşılaştılabileceği merkezler için bkz: Gözlükule için Goldman,H.1956; Yümüktepe için Garstang,J.1953 ve Sevin,V.-Köroğlu,K.2004; Kinet Höyük için Gates,M.-H.2001 ve Gates,M.-H.2006; Sirkeli Höyük için Novak,M.-Kozal,E.2013 ve Boğazköy için ise Parzinger,H.-Sanz,R.1992.

Tell Açana gibi yerleşimlerde gördüğümüz[4] krem üzerine kahverengi-siyah tonlarında geometrik bezemeler uygulanan bu kaplar içerisinde gözlü testiler önemli bir yer tutmaktadır (Resim:13b). Yapılan çalışmalar bazı OTÇ formlarının kullanımının GTÇ'ye kadar uzandığını göstermektedir. OTÇ-GTÇ geçişi bölgedeki birçok kazı yerinde olduğu gibi Tatarlı Höyük için de belirgin değildir.

Sonuç

6 yıllık çalışmalarımız sonucunda eski kullanılan isimlerinin Yedioluk veya Yedigöz olduğunu tespit ettiğimiz Tatarlı Köyü'nde yer alan Tatarlı Höyük'ün Hellenistik çağlarda Hierepolis-Kastabala ve Anazarbos'un hinterlantında zengin bir kasaba olduğunu ve daha çok dokumacılıkla uğraşıldığını, Demir Çağında sur sistemine eklentiler yapıldığını belirtmek mümkündür (Resim:14). Ancak M.Ö. II. binyılda önemli büyüklükte bir Kizzuwatna kentiyle karşı karşıya bulunduğumuzu ve M.Ö. II. binyılın her döneminde yerleşim gören bu kentten elde edilen bulguların bizi Tatarlı Höyük = Lawazantiya lokalizasyonuna götüreceği düşüncesini koruduğumuzu ifade etmek istiyoruz (Resim:15).

KAYNAKÇA

AHRENS,A.-KOZAL,E.2008: "Sirkeli Höyük-Kulturkontakte in Kilikien Vorbericht über die Kampagnen 2006 und 2007 der deutsch-türkischen Mission", *Ist.Mitt. 58*, 67-107.

ASLAN,F.-ÇAKAN,H.-GİRGİNER,K.S. 2012: "Tatarlı Höyük (Ceyhan, Adana) Hellenistik Dönem Tabakaları ve Çöp Çukurlarından Elde Edilen Bitkisel Kalıntıların Arkeobotaniksel Açıdan Değerlendirilmesi", *21. Ulusal Biyoloji Kongresi, Bildiriler Kitabı*, 133-134.

BATMAN,A.2007: *Kinethöyük'ten Bulunan Helenistik Döneme Ait Bir Grup İnce Çeperli Seramiğin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı'nda Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Dan: C. Özgünel), Ankara.

GARSTANG,J.1953: *Prehistoric Mersin: Yümüktepe in Southern Turkey,* Oxford.

GATES,M.-H.2001: "Potmarks at Kinet Höyük and the Hittite Ceramic Industry", *Kilikya: Mekanlar ve Yerel Güçler (M.Ö. 2.Binyıl-M.S. 4.yüzyıl),Uluslararası Yuvarlak Masa Toplantısı Bildirileri,* (Eds: E.Jean-M.A.Dinçol et.al), Paris, 137-157.

GATES,M.-H.2006: "Dating the Hittite Levels at Kinet Höyük: A Revised Chronology", Strukturierung und Datierung in der hethitischen Archaologie, (Eds: D.P.Mielke-U.D.Schoop et.al), *BYZAS 4, İstanbul,* 293-309.

GİRGİNER,K.S.2012: "Tatarlı Höyük Kazısı 2011", *ANMED 2012-10*, 110-114.

GİRGİNER,K.S.-GİRGİNER,Ö.O.-AKIL,H. 2010: "Tatarlı Höyük (Ceyhan) Kazısı: İlk İki Dönem", *31.KST 3*, 456-476.

GİRGİNER,K.S.-GİRGİNER,Ö.O.-AKIL,H. 2011a: "Tatarlı Höyük Kazısı 2009-2010", *ANMED 2011-9*, 128-135.

GİRGİNER,K.S.-GİRGİNER,Ö.O.-AKIL,H. 2011b: "Tatarlı Höyük Çalışmaları 2010", *Haberler 32, TEBE'nin Kuruluşunun 20.Yıl Özel Sayısı,* 65-67.

[4] Krş: Tarsus-Gözlükule için Goldman,H.1956, Slane,D.A.1987 ve Slane,D.A.2006; Mersin-Yümüktepe için Garstang,J.1953; Kinet Höyük için Gates,M.-H.2001; Tell Açana için ise Woolley,S.L.1955 ve Heinz,M.1992.

GOLDMAN,H.1950: *Excavations at Gözlü Kule Tarsus, The Hellenistic and Roman Periods*, Volume I, Princeton.

GOLDMAN,H.1956: *Excavations at Gözlü Kule Tarsus, From the Neolithic through the Bronze Age*, Volume II, Princeton.

HEINZ,M.1992: *Tell Atchana/Alalakh Die Schichten VII-XVII*, AOAT 41, Neukirchen.

KENYON,M.1957: *The Objects From Samaria,* London.

KREUTZ,N.2009: "Die Siedlung auf dem Sirkeli Höyük (Prov. Adana) in Hellenistischer Zeit", Hellenismus in der Kilikia Pedias, *Byzas 14,*140-154.

NOVAK,M.-KOZAL,E.2013: "Sirkeli Höyük 2011 Yılı Çalışmaları", *34. KST 1*, 413-428.

PARZINGER,H.-SANZ,R.1992: *Die Oberstadt von Hattusa. Hethitische Keramik aus dem zentralen Tempelviertel, Funde aus den Grabungen 1982-1987*, Berlin.

SEVİN,V.-KÖROĞLU,K.2004: "Late Bronze Age at Yumuktepe: New Evidence from Step-Trench South", *Mersin-Yumuktepe. A Reappraisal,* (Eds: I.Caneva-V.Sevin), Lecce, 73-83.

SLANE,D.A.1987: *Middle and Late Bronze Age Architecture and Pottery in Gözlü Kule, Tarsus: A New Analysis,* Vols: I-II, Bryn Mawr College Ph.D. Thesis, Pennsylvania.

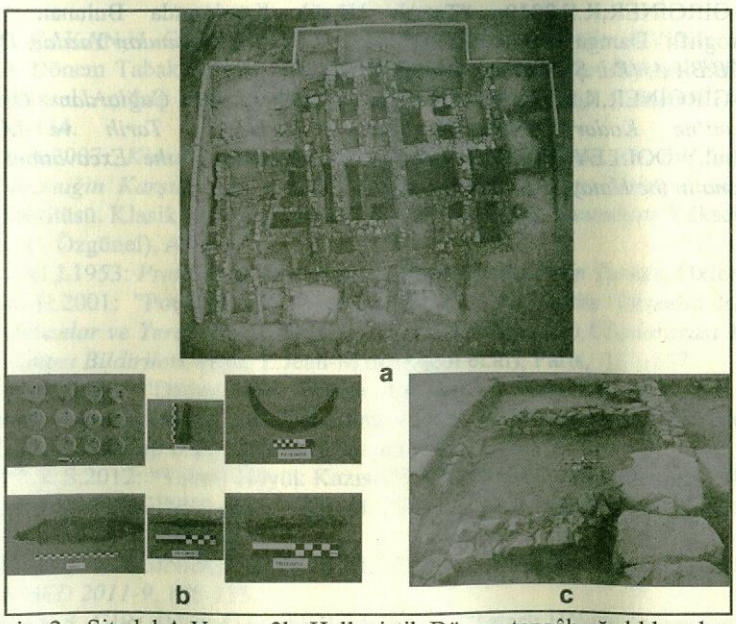
SLANE,D.A.2006: "Middle and Late Bronze Age Architecture and Pottery in Gözlü Kule, Tarsus: A New Analysis", *ÇÜ SBE Dergisi 15/3, Arkeoloji Özel Sayısı*, (Eds: K.S.Girginer-F.Erhan), Adana, 1-14.

ÜNAL,A.-GİRGİNER,K.S.2010: "Tatarlı Höyük Kazılarında Bulunan 'Anadolu Hiyeroglifli' Damga Mühür Baskısı", *Veysel Donbaz'a Sunulan Yazılar, DUB.SAR E.DUB.BA.A, (Ed: Ş.Dönmez), İstanbul,* 275-281.

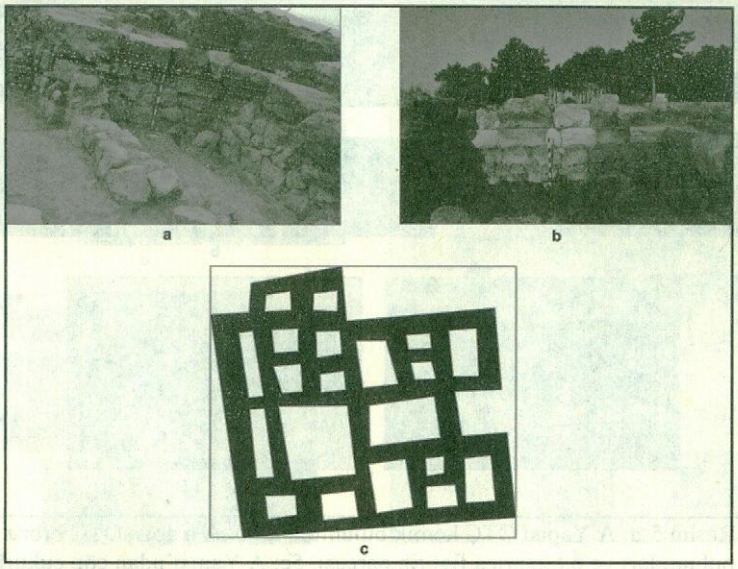
ÜNAL,A.-GİRGİNER,K.S. 2007: *Kilikya-Çukurova, İlk Çağlardan Osmanlılar Dönemi'ne Kadar Kilikya'da Tarihi Coğrafya, Tarih ve Arkeoloji*, İstanbul.WOOLLEY,S.L.1955: *Alalakh. An Account of the Excavations at Tell Atchana in the Hatay 1937-1949*, London.

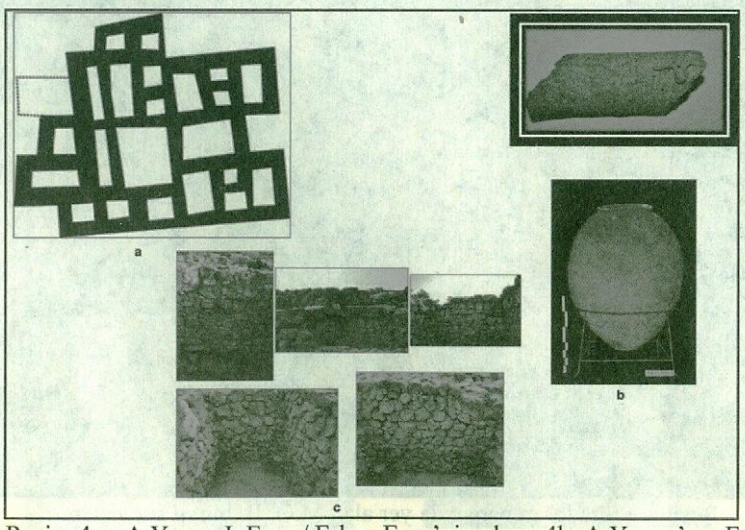
Resim 1: Tatarlı Höyük'ün (Sitadel) güneydoğudan görünüşü.

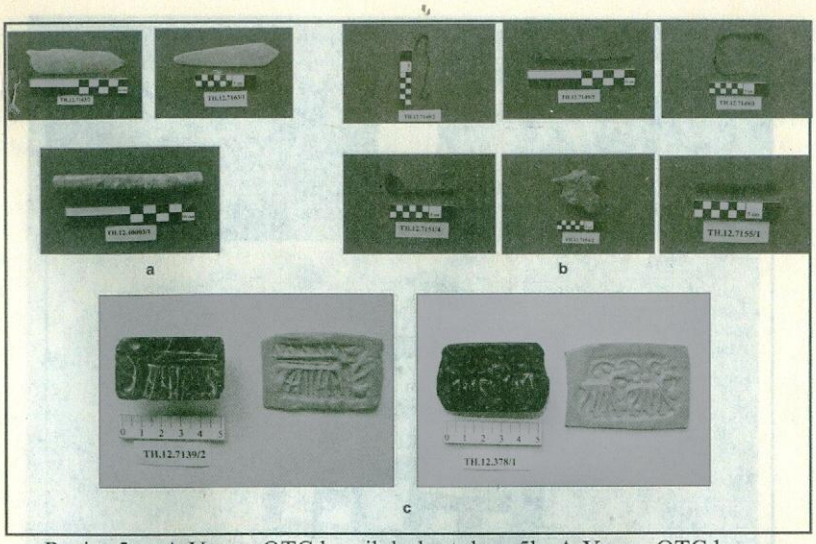
Resim 2a: Sitadel A Yapısı. 2b: Hellenistik Dönem tezgâh ağırlıkları, bronz ve demir âlet ile silâhlar. 2c: A Yapısı'nın kuzeyine yaslanmış Hellenistik yapılar.

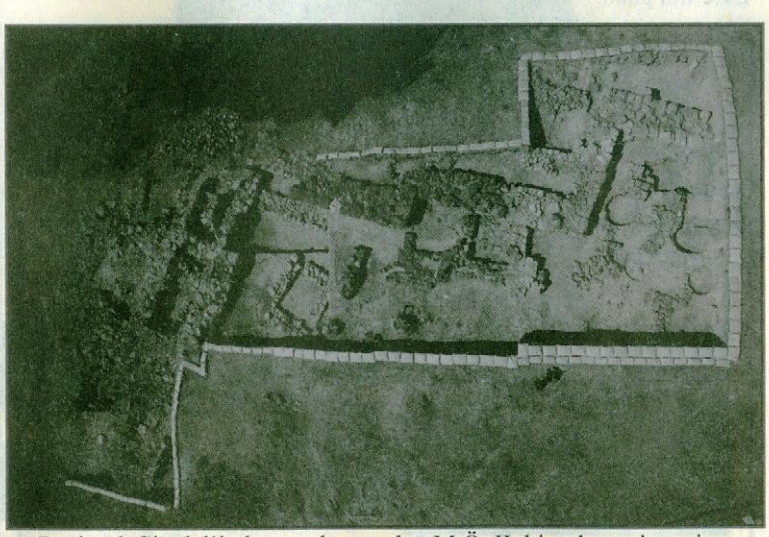
Resim 3-a: A Yapısı'nın kuzeyinde Hellenistik mekân ve ocağı. 3b: A Yapısı II. Evre'nin doğudaki anıtsal girişi. 3c: A Yapısı II. Evre / Geç Evre'nin planı.

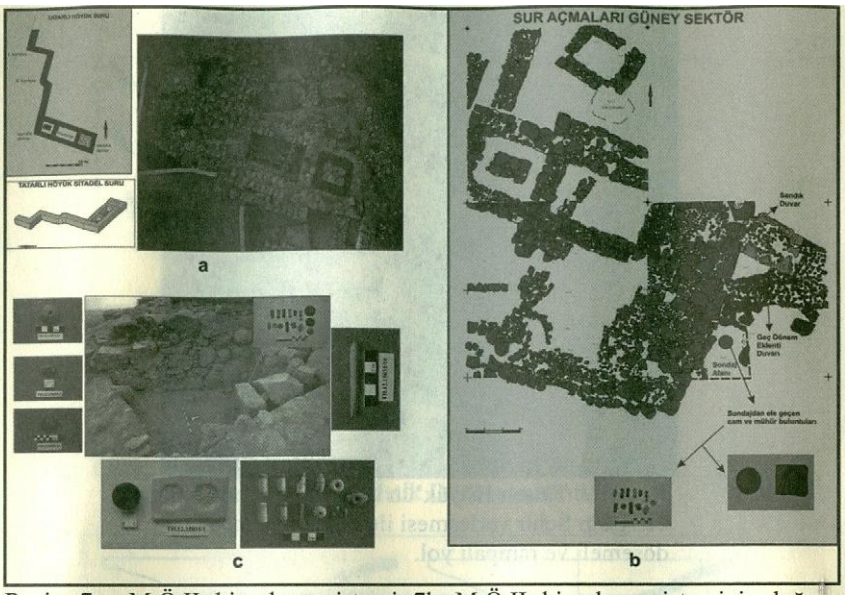
Resim 4-a: A Yapısı I. Evre / Erken Evre'nin planı. 4b: A Yapısı'nın Erken Evresi'nde ele geçirilen pithos ve ağız kenarlarındaki işaret. 4c: A Yapısı 6, 8 ve 10 nolu mekânlarının taş duvar örgüleri.

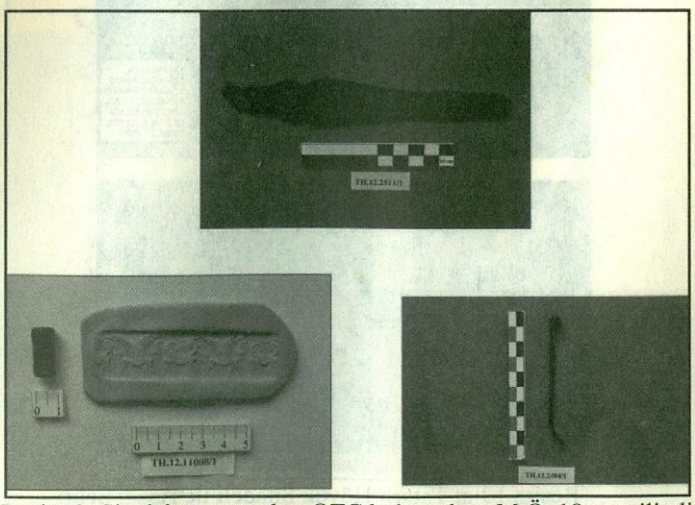
Resim 5-a: A Yapısı OTÇ kemik buluntuları. 5b: A Yapısı OTÇ bronz buluntuları ve p.t. tanrıça figürin parçası. 5c: A Yapısı'ndan çöp çukurlarının açılması sırasında karışan (sol) Geç Ubeid (M.Ö.4500), (sağ) Amuq F (M.Ö.4500-3400) damga mühürleri.

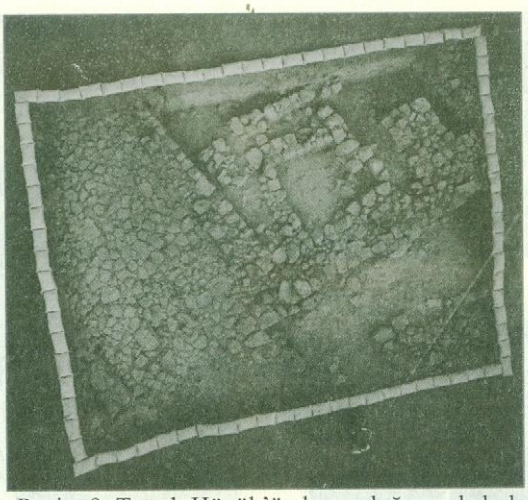
Resim 6: Sitadel'in batısında yer alan M.Ö. II. binyıl sur sistemi.

Resim 7-a: M.Ö.II. binyıl sur sistemi. 7b: M.Ö.II. binyıl sur sisteminin doğusunda yer alan Demir Çağı onarımı. 4c: Demir Çağı onarımının bulunduğu alandan elde edilen M.Ö. 13.yy.'a ait Hitit düğme mührü, kemik delici, p.t. ve kurşun ağırşaklar ile frit ve fayanstan boncuklar.

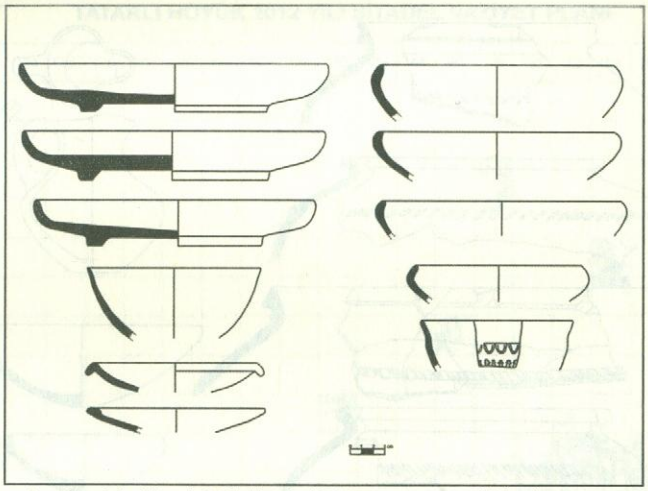
Resim 8: Sitadel sur açmaları OTÇ buluntuları; M.Ö. 18.yy. silindir mührü ve baskısı, bronz hançer ve iğne.

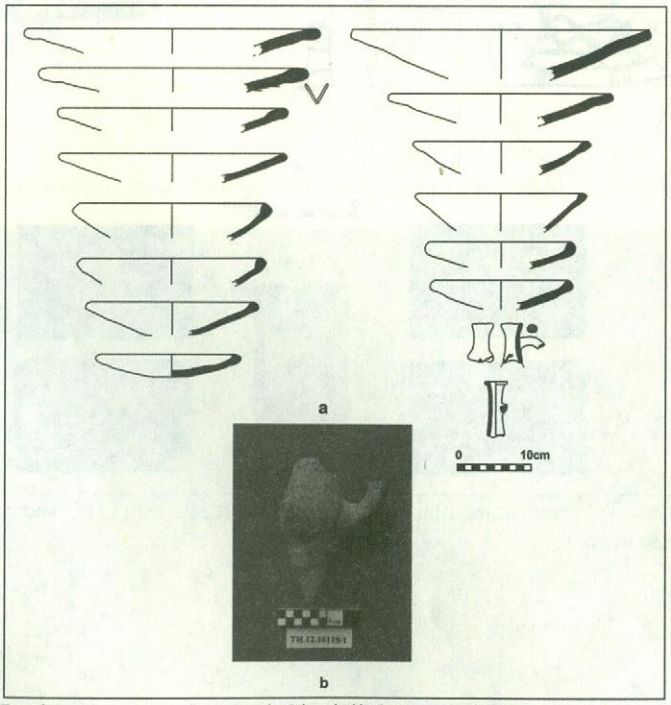
Resim 9: Tatarlı Höyük'ün kuzeydoğusunda bulunan ve Aşağı Şehir yerleşmesi ile Pınarlar'a inen taş döşemeli ve rampalı yol.

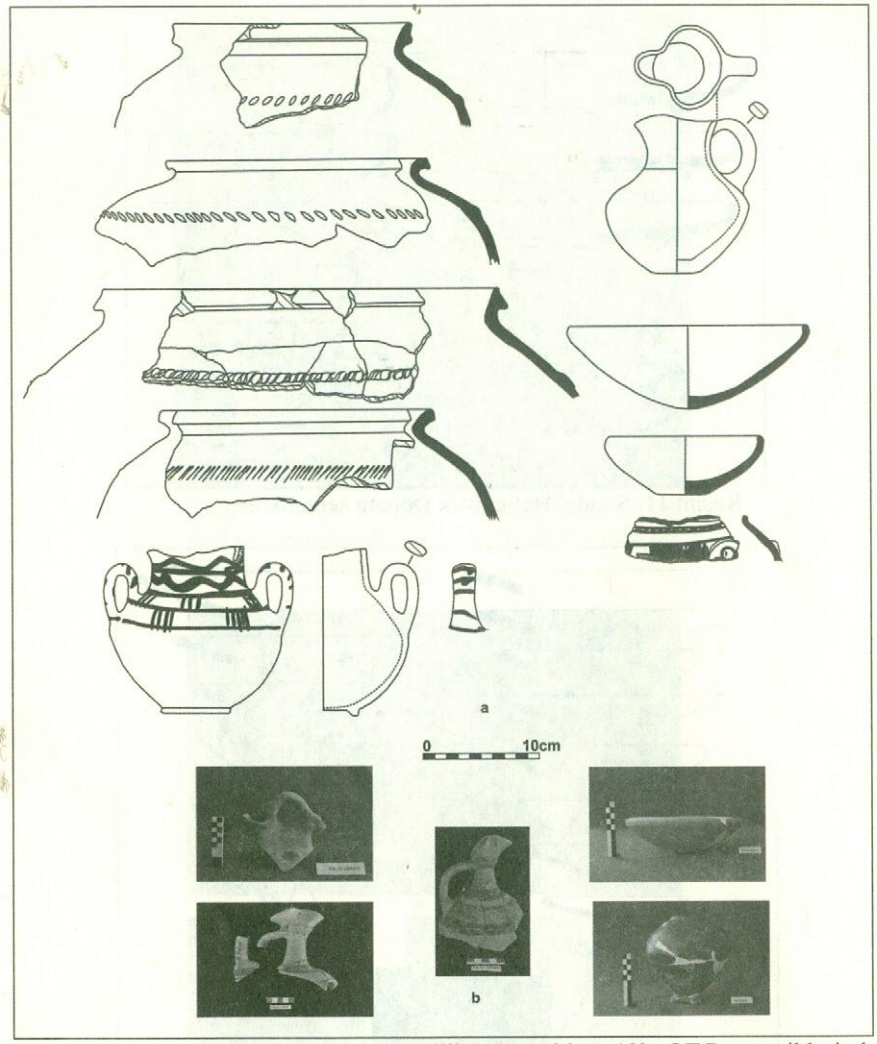
Resim 10-a: Tatarlı Höyük Sitadeli ile Aşağı Şehri ve 7 pınarı gösteren uydu görüntüsü. 10b: Geç Demir Çağına ait Astarte figürin parçası.10c: Sitadel'in merkezinde yer alan AV-182 açması.

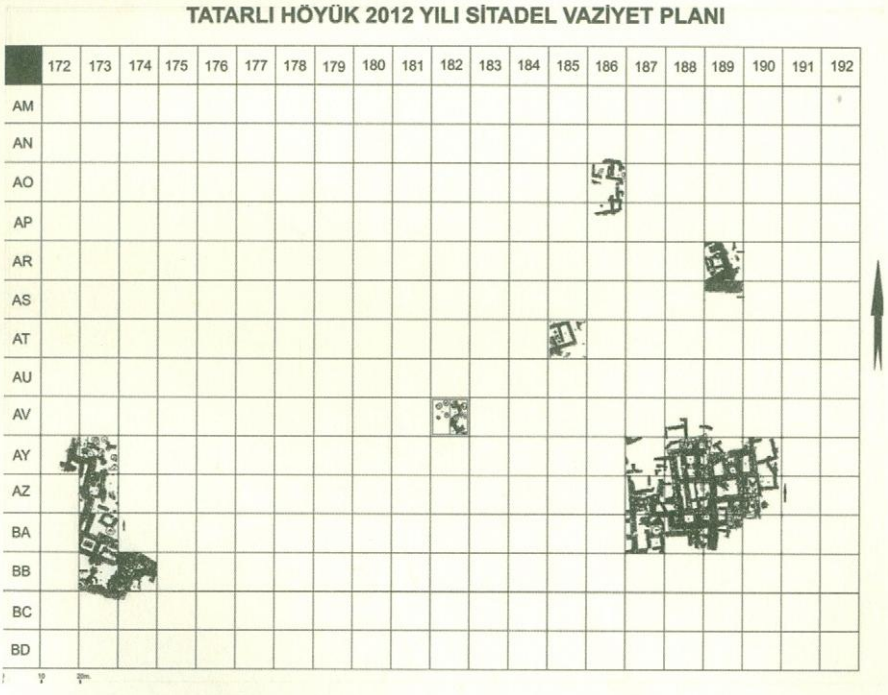
Resim 11: Sitadel Hellenistik Dönem seramikleri.

Resim 12-a: Tatarlı Höyük Sitadeli GTÇ tabakalarından elde edilen seramikler. 12b: AV-182'den elde edilen GTÇ adak kabı.

Resim 13-a: OTÇ seramik formları ve Kilikya Boyalıları. 13b: OTÇ seramiklerinden birkaç örnek form.

Resim 14: Tatarlı Höyük Sitadeli 2012 yılı kazıları sonundaki vaziyet planı.

Resim 15: Tatarlı Höyük Sitadeli hava fotoğrafı.